

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'מח

ערב שבת קודש

פרשת ראה

כ"ו במנחם אב התשע"ד

יוצא לאור על ידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

שליט"א²³.

העבודה דחודש אלול (כולל התשובה שב²⁴) היא בשמחה רבה, שלא יכולה להיות שמחה גדולה ממנה, שהרי "המלך בשדה... ומראה פנים שוחקות לכולם"²⁵.

יש לעורר את העם בדרכי נועם ומתוך ענווה, וחלילה לומר (בכל השנה, ובמיוחד בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות) דברים קשים על ישראל – בנו יחידו של הקב"ה²⁶. יש להרבות בברכות בחודש זה, ולשלול ענייני היפך הברכה ח"ו²⁷. כשכותבים מכתב בחודש אלול, נהגו לאחל 'כתיבה וחתימה טובה'²⁸. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג לאחל זאת בסיום מכתביו²⁹. כן הורה להשתדל לברך (ולהתברך) איש את רעהו ואשה את רעותה, וכן הטף, ילד לחברו וילדה לחברתה, גם בעליפה פנים אל פנים³⁰.

שחרית: מהיום אחר תפילת שחרית תוקעין בשופר: תשר"ת, תש"ת, תר"ת³¹.

ממשיכים בתקיעות בכל החודש, חוץ משבת קודש וערב ראש השנה (תוקעים בכל כינוס וכו', ובפרט לילדים). אם לא תקעו בשופר בסיום תפילת שחרית, מנהג נכון שיתקעו בשופר לאחר תפילת מנחה³².

מהיום עד ערב יום הכיפורים ועד בכלל, אומרים בכל יום – במשך היום – שלושה פרקי תהילים לפי הסדר. מי שהחסיר – יתחיל מהיום שהוא עומד בו, ואת אשר החסיר – ישלים³³. נהוג לאומרם בצייבור אחרי אמירת שיעור התהילים היומי, קודם קדיש יתום³⁴.

חודש אלול הוא אחד הזמנים המתאימים שבהם נהגו לנגן את ניגון 'ארבע הבכות' של רבנו הזקן³⁵.

הגדולים], אף שא"ז דרך ארץ... (התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 339, עיי"ש).

(31) ספר המנהגים – מנהגי חודש אלול (עמ' 53 ואילך). הטעם – עשר קולות, כנגד עשר כוחות הנפש (לקוטי שיחות ח"ב עמ' 446). (32) "וכמדובר כמה פעמים, ויש רמז לזה בכמה מקומות" – ר"ד משיחת יום ג' דסליחות, כ"ד אלול תנש"א, לנשי ובנות חב"ד.

(33) ספר המנהגים שם. משמע שאין השלמה זאת חייבת להיות לפני האמירה דהיום והלאה, וכן שא"א לומר מראש את הפרקים של הימים הבאים. (34) 'אוצר' שם.

(35) ספר השיחות תרפ"ח עמ' 12. בלקוטי דיבורים עמ' 204 "ראש חודש אלול", ובלקוטי רשימות שבראש ספר הניגונים עמ' כד, מובא מאותו מקור "בשעת התפילה (כשמתפללים ביחידות באריכות)". ספר השיחות תש"א עמ' 85-86 – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יד-טו.

(23) ספר השיחות תשמ"ח שם, ממטה אפרים סי' תקפ"א ס"י. לוח כולל חב"ד. וראה שיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 377, שכאשר זקוקים לברכה מיוחדת, עדיף לבדוק מידי י"ב חודש (כהידור קבוע – ואפילו שלא בחודש אלול).

(24) ראה שיחת ח"י אלול תשל"ז סל"ד. (25) ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 618. (26) לקוטי שיחות כרך כד עמ' 308, 'התועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 1929 ועוד.

(27) שיחת כ' מנ"א תשמ"ו ס"ט-כ, 'התועדות' ח"ד עמ' 259. (28) 'ספר מהרי"ל – מנהגים' (הוצאת מכון ירושלים עמ' רנט), הובא בא"ר סי' תקפ"א ס"ק א ובבאר היטב שם ס"ק י.

(29) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יב. לעיל שם נקבצו גם מנהגי רבותינו נשיאנו שלפניו בנדון.

(30) ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 610. "מנהגי ישראל שגם ילדים שקודם בר (או בת) מצוה יברכו [גם את

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו במנחם-אב ה'תשע"ד - ג' באלול ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו במנחם-אב	ה'ל' סומאת אוכלין פרק ד-ו.	ה'ל' מלוה ולוה פרק כא.	מ"ע צח.
ש"ק	כ"ז במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.
א'	כ"ח במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ב'	כ"ט במנחם-אב	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ג'	ל' במנחם-אב	פרק טז. ה'ל' כלים.. בפרקים אלו.	פרק כה.	מ"ע צח.
ד'	א' באלול	פרק ג-ה.	פרק כו.	מ"ע קז.
ה'	ב' באלול	פרק ו-ח.	פרק כז.	מ"ע קח.
ו'	ג' באלול	פרק ט-יא.	ה'ל' טוען ונטען.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ו במנ"א	3.59	4.53	5.16	6.17	9.25	12.43	1.16	7.17.4	7.42
ש"ק, כ"ז במנ"א	4.00	4.54	5.17	6.17	9.25	12.43	1.16	7.16.2	7.41
א', כ"ח במנ"א	4.01	4.55	5.18	6.18	9.25	12.43	1.16	7.15.1	7.40
ב', כ"ט במנ"א	4.02	4.56	5.19	6.18	9.25	12.43	1.15	7.13.9	7.39
ג', ל' במנ"א	4.03	4.56	5.19	6.19	9.25	12.42	1.15	7.12.7	7.38
ד', א' באלול	4.04	4.57	5.20	6.20	9.25	12.42	1.15	7.11.5	7.36
ה', ב' באלול	4.05	4.58	5.21	6.20	9.26	12.42	1.14	7.10.2	7.35
ו', ג' באלול	4.06	4.59	5.22	6.21	9.26	12.42	1.14	7.09.1	7.34

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
ראה	7:52	6:40	7:55	6:55	7:55	6:47	7:54	6:57
שופטים	7:43	6:31	7:46	6:47	7:46	6:39	7:45	6:49

עורך אחראי: לוי ציחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף ציחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף ציחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03*9607588, פקס: 03*9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: chabad@chabad.org.il דואר אלקטרוני: ISSN 0793-7474

(ובפרט - פנימיות התורה¹⁴), וכן בגמילות-חסדים ובצדקה¹⁵, ובאהבת-ישראל בכלל¹⁶, והתעסקות מיוחדת ב'מבצעים'¹⁷. גם לנשים, יש להקפיד שלא יעבור עליהן יום ללא לימוד הלכות הצריכות וענייני מוסר וחסידות הקשורים לחודשי אלול ותשרי¹⁸.

כיוון שבמדינות אלה שנת הלימודים מתחילה בחודש אלול, יש להגביר בחודש זה את הפעילות בענייני חינוך¹⁹.

בישיבות תומכית-מימים מוסיפים בחודש זה (התלמידים, והראשי-ישיבה והנהלה לא-כל-שכן) זמן ללימוד חסידות, ובפרט מאמרי 'עבודה', ומאמרים השייכים לאלול, כגון: אגרת-התשובה בתניא, דרך החיים, שער התשובה ושער התפילה, לקוטי תורה (שכבר מפרשת דברים ואילך מדובר שם אודות התשובה), עטרת ראש, וכן עוסקים בתפילה במתינות ובחשבון-נפש²⁰.

מעבודת חודש זה: עריכת חשבון-צדק על השנה שעברה וקבלה טובה על השנה הבאה²¹, והגברת הזהירות והפעילות בסור מרע ועשה טוב²².

נוהגים לבדוק בחודש זה תפילין ומזוזות (אם כבר עברו שנים-עשר חודש מבדיקתן האחרונה), וכל אשר ימצאו בדק בשאר מצוות - יתקנו. וכדאי ונכון ביותר, שכל אחד ואחד ישתדל לפרסם זה - נוסף על הקיום בעצמו - בכל מקום שידו מגעת, בכל מקום ומקום, לכל אחינו בני ישראל

"ההוספה בלימוד התורה שנדרשת בשנת השמיטה, צריכים להתחיל בה כבר מתחילת חודש אלול - שכן מ"ל' יום לפני ראש-השנה" חלים כבר כמה דינים הקשורים עם שנת השמיטה⁸.

"על-דרך-זה בנוגע לקו העבודה - עבודת התפילה... שהיא עבודת השבת העיקרית... ועוד: "כאשר ישבתו בשנה ההיא, יתעוררו לדרוש את ה"⁹...

"על-דרך-זה בנוגע לקו הגמילות-חסדים... בשנה השישית, ובפרט בסיומה - כהכנה לשנת השמיטה... וביתר שאת וביתר עוז... בדוגמת ברכתו של הקב"ה שהיא באופן של "ועשת את התבואה לשלוש השנים"¹⁰...

מנחה: לפני עלינו אומרים 'לדוד ה' אורי' (ראה לעיל בשחרית). המתפלל במניין שבו אומרים עלינו תחילה, יאמר עלינו עם הציבור, ו'לדוד ה' אורי' לאחר זה¹¹.

יום רביעי

א' באלול - ב' דראש-חודש

חודש אלול¹²:

מנהג ישראל להוסיף בחודש אלול ביתר שאת וביתר עוז בתפילות ובתחנונים (ובפרט באמירת תהילים¹³) ובעבודת התפילה, בלימוד התורה

8) שביעית פ"ב מ"ו. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג ה"א.

9) ספורנו פ' בהר, כה, ב"ד.

10) לקוטי שיחות ח"ד עמ' 314. שערי שמיטה ס"ה ה. ועיי"ש ס"ו (השיחה הנ"ל בלתי מוגה, ח"י אלול תשל"ט).

11) אג"ק כרך יט עמ' תל. אלא שעליו לזכור, לומר את פסוקי 'אל תירא' ואך צדיקים' ששייכים לסיום התפילה - רק אחרי 'לדוד אורי'. אמנם במתפלל בבית-כנסת [=נוסח אשכנז] שאומרים בו עלינו לפני שיר של יום, כתב הרבי שיאמר ב"פ עלינו (כולו): פעם אחת עמהם, ופעם אחת בסיים כל התפילה כמבואר בכתבי האריז"ל [פע"ח שער קריאת ס"ת פ"ו (סוד עלינו לשבח) ושער הכוונות במקומו] - ממכתב יב אלול תשי"ז, שלחן מנחם ח"א ס"ו ס"ז (ולא כמ"ש בס' אשי ישראל פכ"ו הע' מג). והטעם כיוון ששיר של יום הוא חלק מהתפילה כמבואר בפע"ח שם פ"ג, משא"כ ברכי נפש, לדוד אורי וספה"ע נכנסו כדי שיאמרו (גם) עליהם את הקדיש - הרב יוסף יצחק של אופן.

12) בכמה פרטים במנהגי חודש אלול נעזרתי ברשימתו של הרה"ח רמ"א שי' זליגסון בכפר חב"ד, גיליון 918 עמ' 72.

13) 'אוצר מנהגי חב"ד', שם.

14) לקוטי שיחות ח"ב עמ' 383 וח"ד עמ' 1345. ע"פ המסופר בלקוטי דיבורים (ח"א דף קטזא), שהיו אומרים או לומדים בחודש אלול בליובאוויטש 'תיקוני זוהר', הסיק הרבי שאכן היה מנהג כזה (המוזכר בהקדמה הא' של ס' כסא מלך על תיקוני זוהר) בין חסידי חב"ד, אע"פ שאין הכוונה שחייבים לנהוג בו (משיחת ש"פ נצ"י תשכ"ב ס"א, תורת מנחם כרך לד עמ' 302).

15) צ"ל באופן ד'מתנות (לאבינוים) הן בכמות והן באיכות, שיהיה דבר חשוב הן מצד הנותן והן מצד המקבל - 'התועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 209.

16) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 700, תש"נ ח"ב עמ' 638, 643 וש"נ.

17) שיחת ש"פ ראה תשל"ד ס"ג. ש"פ ראה תשל"ז ס"כ.

18) משיחת ח"י אלול תשל"ז, הנחת הת' בלתי מוגה ס"ב, עיי"ש.

19) לקוטי שיחות כרך יד עמ' 261, וראה שם עמ' 251. שיחת ח"י אלול תשל"ח ס"ט.

20) 'אוצר מנהגי חב"ד' אות ג, וש"נ.

21) שיחת ש"פ ראה תשל"ל ס"ב.

22) שיחת אדר"ח אלול תשל"ה ס"ב.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ראה

כ"ז במנחם-אב – מברכים החודש אלול

אמירת כל התהילים בהשכמה בציבור. אחר כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר כך התפילה.

המודד: יום שני בערב, בשעה 7:34 ו-14 חלקים. מברכים ראש-חודש אלול: ביום השלישי וביום הרביעי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

אחר התפילה – התועדות בבית הכנסת¹.

פרקי אבות – פרק שישי.

יום שני

כ"ט במנחם-אב

ערב ראש-חודש.

ביום זה יש להוסיף בתורה, תפילה וצדקה.

במנחה אין אומרים 'תחנון'.

יום שלישי

ל' במנחם-אב – א' דראש-חודש אלול

בתפילת שמונה-עשרה אומרים: 'עלה ויבוא' (מזכירים זאת בטפחה על הבימה קודם תפילת שמונה-עשרה. בקייטנות וכדומה שמכריזים את סדרי התפילה – באופן המותר² – יש להכריז גם

1) יש לפרסם בכל מקום (כולל ההולכים לדבר בבתי-כ"ט) על-דבר ההשתדלות בנתינת צורכי החג לראש-השנה, כלשון הכתוב "איכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו" (שלושים יום לפניו – סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 808).

2) במקום צריך להדריך את המתפללים בכל קטע, ואין מי שיוכל לעשות זאת מבלי להתפלל עמהם, וגם לא ניתן לעשות זאת ע"י הנפת שלטים עם מספרי העמודים בזמנים המתאימים, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א ס' כב) מתיר זאת רק בין המומרים דפסוקי דזמרה, וכמוכן בין ישתבח ליוצר, אך לא בק"ש וברכותיה אפילו בין הפרקים.

את אמירת 'עלה ויבוא'.

הרבי הורה להתחיל באיחולי כתיבה וחתימה

טובה³ מהיום³. ופעמים רבות שהיה מקדים יותר⁴.

בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ: הלל, ואברהם זקן, קדיש תתקבל. שיר-שליים, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי, [ורק אז:] קדיש-יתום.

קריאת התורה דראש-חודש. חצי קדיש. אשרי. ובא לציון. יהללו. חליצת תפילין דרש"י. הנחת תפילין דרבנותם, ג' פרשיות דקריאת-שמע, קדש, והיה כי יביאך, שש זכירות, חליצת תפילין דרבנו-תם. הש"ץ אומר בקול⁵ איזה מזמור (או לפחות שלושה פסוקים האחרונים), חצי קדיש. מוסף.

מהיום עד הושענא-רבה ועד בכלל אומרים 'לדוד ה' אורי' בשחרית אחר שיר של יום, ובמנחה קודם עלינו. אומרים קדיש-יתום רק פעם אחת אחרי כל המזמורים (שיר-שליים, [בר"ח: ברכי נפשי], 'לדוד ה' אורי'); וכן במנחה – לאחר קדיש תתקבל אומרים 'לדוד ה' אורי' ועלינו, ורק אחרי עלינו אומרים קדיש יתום⁶.

במשך יום זה תוקעים להתלמד⁷.

לכבוד שנת השמיטה

3) 'התועדות' תשמ"ו ח"ד עמ' 339 (מבואר שם שהעיקר הוא הברכה פא"פ, אם כי מדובר גם על כתיבה כשחל בחול, כמנהג המובא להלן ע"י ציון 28 ואילך).

4) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול, עמ' יג.

5) כן צ"ל ע"פ האמור בס' המנהגים עמ' 6 ד"ה כ"ק אדמו"ר (וכ"פ בקצות השלחן ס' טו ס"ב עיי"ש בבדי השלחן) וס' כו ס"ז).

6) ספר-המנהגים עמ' 17. כיוון שהטעם הוא כדי למעט באמירת קדישים כשאינו מוכרח, מסתבר שגם בעל 'חיוב' מאנ"ש המתפלל במניין שאומרים עוד קדישים, לא יאמר.

7) המג"א (תקפא ס"ק א) הביא שתי שיטות בזמן התחלת התקיעות, אם ביום א' דר"ח או ביום השני, והכריע שאין לזוז מהמנהג להתחיל ביום השני (אבל במקום שאין מנהג הכריע בהוספתו לשו"ע רבינו לבעל 'דברי נחמיה' שם סו"ס א, להתחיל ביום הראשון). ומנהגו הוא כעין פשרה בין השיטות. ובלקוטי-

שיחות כרך לד עמ' 95 נתבאר, שתקיעה זו היא 'קול אחד', מעין 'תקיעה אחת' דיום-הכיפורים. מסתבר שכדי להתלמד צריך לתקוע הן קול אחד והן שברים ותרועה, אך מסתמא אין קפידא במספרם.

עבודת ה' ללא אפשרות לבחירה בהיפך

חשבון הנפש של חודש אלול מקיף לא רק את עבודת האדם בתורה, עבודה וגמילות-חסדים, אלא גם את עבודת התשובה וה'עבודה' בעניין

הגאולה • רגש התשובה פועל עליה בכל המעשים' שיהיו מעשים

'טובים ומאירים' בהידור, חיות וכוונה • בציור עניין הגאולה יכול הוא

להיות חדור כל כך בעבודת ה', עד שאין אצלו כל אפשרות לדבר

שהוא היפך רצון ה'! • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

את כל ענייני העבודה (של השנה החולפת ושל השנה הבאה) – הנכללת בכללות בתורה, עבודה וגמילות-חסדים [מתאים למנהג ישראל – להרבות בחודש אלול בלימוד התורה, עבודת התפילה⁴ וגמילות-חסדים⁵].

בנוסף לזה ישנם עוד שני עניינים המרומזים בראשי תיבות אלול – עניין התשובה⁶, ועניין הגאולה העתידה לבוא⁷.

מכך ששני עניינים אלו מרומזים גם כן ב"אלול", מובן שגם הם חלק מהעבודה של החודש.

בנוגע לתשובה מובן בפשטות, הרי חודש אלול נקרא חודש התשובה – עניין חשבון-הנפש על

א. חודש אלול – המתברך בשבת זו – הוא, כידוע, חודש החשבון והתשובה¹ של השנה החולפת, שכל יהודי צריך לעשות חשבון-נפש וסך-הכול מעבודתו במשך כל השנה, על-מנת לתקן, להשלים ולשפר את העבודה; וגם לעשות את ההכנות המתאימות לעבודה של השנה הבאה, שתהיה טובה יותר מאשר עד עתה.

זהו אחד הטעמים על זה שכתוב בספרים, שבראשי תיבות של "אלול" מרומזים כל ענייני העבודה – שלושת העמודים שעליהם העולם עומד², תורה, עבודה וגמילות-חסדים³ – כי החשבון וההכנה של חודש אלול צריכים להקיף

1) ראה ליקוטי מהרי"ל הל' ימים נוראים, ל"ת להאריז"ל עה"פ (תצא כא"ג) ובכתה גו' ירח ימים. טואו"ח ר"ס תקפא. סה"מ אידיש עמ' 75, 78, 129, ועוד.

2) אבות פ"א מ"ב.

3) 'אינה לידו ושמתי לך' (משפטים כא, יג. ל"ת, שער הפסוקים וספר הליקוטים עה"פ. פע"ח שער ר"ה פ"א) – ערי מקלט, שקאי על עניין התורה, דברי תורה קולטין (מכות י, א).

4) 'אני לדודי ודוי לי' (שה"ש ו, ג). אבודרהם סדר תפילות ר"ה ופירושה פ"א. ב"ח לטואו"ח סתקפ"א. פע"ח שם. ועוד) – עניין התפילה. "איש לרעהו ומתנות לאביונים" (אסתר ט, כב). ספר ערוגת-ביושם, א"ר (ר"ס תקפא) בשם ס' אמרכל) – עניין הצדקה.

4) ראה ברכי יוסף או"ח סתקפ"א ס"ו (הובא באלף למטה שם סקט"ו).

5) ראה לקו"ת פרשתנו כה, ב.

6) "ומל ה' אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך) – ניצבים לו, בעה"ט עה"פ. אבודרהם וב"ח שם. לקו"ת פרשתנו יט, א. לג, ד.

7) "אשירה לה' ויאמרו לאמור" (בשלח טו, א. שו"ע האריז"ל ר"ח אלול), או "לה' ויאמרו לאמר אשירה" (פע"ח שם) – בשירת הים, שמרמות על השירה דלעתיד לבוא ("שיר חדש"), כמאז"ל "או ישיר, שר לא נאמר אלא ישיר (לשון עתיד), מכאן לתחיית המתים מן התורה" (סנהדרין צא, ב. מכילתא עה"פ).

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

"ראה" – רומז לבחינת ראייה באלוקות. "אנכי" – הכוח והעזר לעבודה זו בא ממהותו ועצמותו יתברך, "אנכי מי שאנכי". "נותן" – עזר זה ניתן בעין יפה, כמאמר (ראה בבא־בטרא נג) "כל הנותן בעין יפה נותן". "לפניכם" – הסיוע נקלט בפנימיות. "היום" – העזר מוגש בכל יום ויום מחדש. "ברכה וקללה" – הסיוע עוזר הן לקיום מצוות עשה והן לשמירת מצוות לא תעשה.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 696)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

אמר משה נביא: חמון דאנא מסדר קדמיכון יומא דין ברכתא וחילופא (תרגום ירושלמי)

ה"משה" שבכל דור נותן לנו לפעמים דבר שנראה בבחינת 'קללה'. כלומר, מילוי הוראותיו מביא לכאורה למצב קשה, אך עלינו לדעת שלאמיתו של דבר אין כאן קללה אלא ברכה, שכן עלידי הייסורים האלה נפטרים מייסורים קשים יותר וכיוצא בזה, ולכן אין זו קללה אלא 'חילופא'.

(שיחת ש"פ ראה תש"י. תורת מנחם כרך א, עמ' 184)

היום ברכה וקללה (יא,כו)

מבואר בספרים שאוויר גן־עדן ואוויר גיהנום מתפשטים סביב האדם. מחשבותיו ודיבוריו הטובים נרשמים באוויר גן־עדן, והרעים – באוויר גיהנום. על יסוד זה אפשר לומר יתרה מזו, שאף הנשמה עצמה מצויה בגן־עדן או בגיהנום, על־פי מעשי האדם. זהו "היום ברכה וקללה": כאשר אדם מקיים מצווה, נמצאת נשמתו בשעת מעשה ('היום') בגן־עדן ('ברכה'); וכשהוא עובר עבירה, היא נמצאת באותה עת בגיהנום ('קללה').

(אור התורה דברים עמ' תרמב)

וקללה (יא,כו)

ולוֹטִין (תרגום אונקלוס) וחילופא (תרגום ירושלמי)

המטרה של ייסורי הגלות ("קללה") היא לזכך את ישראל ולהכניס לגאולה, ככתוב (עקב ח) 'ה' אלוֹקֵיךְ מֵיִסְרֶךְ . . . ה' אלוֹקֵיךְ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה'. והנה תרגום אונקלוס נקרא "תרגום בבלי" (תוספות מנחות מד, א ד"ה כל), ובעולם והסתר של בבל אין הכוונה הפנימית של ייסורי הגלות מורגשת וניכרת; לכן מתרגם "קללה" כפשוטו – "לוטין" (קללה בלשון ארמי). ואילו תרגום ירושלמי הוא תרגום ארץ־ישראל, שבה אלוֹקות בגלוי וניתן להרגיש את הטוב הפנימי שבייסורי הגלות; לכן תרגם "וחילופא", שכן גם הקללה ברכה היא, אלא שאופן המשכת הברכה מתחלף ומשתנה.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 133)

והתגבר על כך, וממילא הרי זה נותן ומכניס התגברות וחיות בעבודת השם שלו (בחילא יתיר). כי מכיוון שהתשובה באה לאחר הצימאון שנעשה על־ידי הירידה וכו' – נעשים המעשים שלו "טובים ומאירים".

מעלה זו של תשובה ישנה אצל כל יהודי (גם אצל צדיקים), כִּי¹⁴ תשובה כאן אין משמעה (רק) תשובה על עבירה, אלא תשובה בפירושה – לשוב אל הקב"ה¹⁵, שבזה מתמצה עיקר עניין התשובה, מלשון "והרוח" תשוב אל האלוקים אשר נתנה¹⁷, "להשיב את הנפש לשורשה ומקורה ולדבקה בו"¹⁴:

כיוון שהקב"ה נתן (נתנה) נשמה בגוף כאן למטה בעולם־הזה הגשמי, שזו הרי ירידה עצומה, שנשמה כפי שהיא "טהורה היא" למעלה (בהיותה יחד עם "האלוקים אשר נתנה"), תבוא בגוף גשמי ובעולם גשמי (עולם מלשון העלם והסתר), שבו אין נרגש מקורו, ונראה כדבר נפרד, יש ודבר נפרד חס ושלוש בפני עצמו מהקב"ה – הרי זה מעורר אצל יהודי התשוקה וההתגברות בעבודה, לשוב חזרה (והרוח תשוב) אל האלוקים אשר נתנה, למקורה ושורשה, ולהיות בדביקות (בגלוי) עם הקב"ה (לא כפי שהנשמה היא למעלה שאין לה תוקף זה, וכך גם עבודת הצדיקים בערך לעבודת התשובה).

ותשובה זו שייכת וצריכה להיות אצל כל יהודי (גם כזה שלא עבר עבירה מימיו וגם צדיקים) – תיכף בתחילת עבודתו, ואדרבה – זהו היסוד וההקדמה לכל ענייני העבודה. לכן מקדימה המשנה "תשובה" לפני "מעשים טובים", כי על־ידי תוקף התשובה (והרוח תשוב אל האלוקים) – כשיהודי נמשך חזרה אל הקב"ה – נעשים ה"מעשים" (מעשי המצוות) "מעשים טובים", טובים ומאירים.

ג. ליתר ביאור: כוונת ירידת הנשמה למטה בעולם בבריאת האדם בכלל, היא כדי לעבוד את הקב"ה. כי אני

8 ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב. אגה"ת פ"א צ"א, א. וראה לקו"ש ח"ז עמ' 197 ואילך.

- 9 תניא רפי"ב.
- 10 שם רפי"ד.
- 11 אבות פ"ד מ"ו.
- 12 ראה לקו"ת מטות פכ"א. שמע"צ פה"א. שה"ש יז, ג. ועוד.
- 13 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה ברכות לד, כ.
- 14 לקו"ת שמע"צ שם. וראה לקו"ת שה"ש שם. ועוד.
- 15 ראה לקו"ת פרשתנו כד, ד. שבת שובה סו, ג. ובכ"מ.
- 16 קוהלת יב, ז.
- 17 ראה לקו"ת ר"פ האזינו.

ידה נפעל ביהודי עילוי לגבי הנשמה כפי שהיתה קודם למעלה - ניתן לו הכוח לפעול בכוח עצמו חידוש גם במעשה המצוות - שהם יהיו "מעשים טובים", בתכלית הטוב וההידור (יתירה על הטוב שבמצוות מצד עצמן כפי שניתנו מלמעלה).

ד. עליפי זה מובן כיצד התשובה היא חלק מעבודת חודש אלול, עד שפועלת שלימות בעבודת שלושת העמודים של תורה עבודה וגמילות חסדים, שבהם נכללים כללות מעשה

נבראתי לשמש את קוני, היינו שהיהודי (בתור נשמה בגוף) יתייגע בכוחותיו שלו לקיים את התורה ומצוותיה, ושיגיע לזה ביגיעה שלו, לא באופן של קבלת מתנה (שהלא אז זהו "נהמא דכיסופא" [=לחם בושח]¹⁸).

מובן אם כן ששלימות הטוב בעבודתו בקיום המצוות עצמן היא, כאשר קיום המצווה הוא באופן - שנוסף לכך שהיהודי מקיים את הציווי שנתנו לו מלמעלה - הרי הוא משתדל לקיים את המצווה עם כל שכלו והרגשתו (לא רק בדרך

עלידי עבודת התשובה, בכוחו של יהודי לפעול חידוש במעשה המצוות - שיהיו "מעשים טובים", בתכלית הטוב, למעלה מהטוב שבמצוות מצד עצמן

המצוות (מעשים), הנקראים "מעשים טובים" עלידי הקדמת התשובה, עלידרך המעלה שבפעולת התשובה לגבי עבודת הצדיקים.

אמנם זהו עדיין אינו תכלית שלימות העבודה - כי גם בשלימות הנפעלת עלידי תשובה (התגברות הנשמה עלידי ירידתה למטה) - נרגשים שני עניינים ותנועות: שבתחילה ישנה ירידה למטה, ירידת הנשמה למטה הקשורה עם העולם והסתר העולם (עד לירידה של חטא כפשוטו - בתשובה על החטא), והמעלה שבתשובה היא, שיהודי מתגבר על העולם והסתר. אבל לולא ההתגברות נשאר עדיין מקום להעלם והסתר היכול להפריע לעבודה -

אלא, שלימות העבודה היא בשעה שיהודי נעשה חדור כל כך בעבודתו את הקב"ה, שכלל אינו שייך לעשות דבר שהוא היפך רצון ה'.

ויש לומר שבוזה מתמצית העבודה בעניין הגאולה המרומזת באלול - כי כאשר יקויים "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"²⁰, תתבטל המציאות והאפשרויות להעלם והסתר שיכול להביא לעבירה על רצון ה'.

ומעין זה שייך בעבודתם של ישראל בזמן

הכרח וקבלת עול בלבד, ועליאחת-כמה-זכמה לא כמצוות אנשים מלומדה וכיוצא בזה, אלא) בתכלית הטוב וההידור, בחיות וכוונה (נוסף על הטוב שעליפי הציווי מלמעלה) - "מעשים טובים", ובלשון ההלכה ברמב"ם¹⁹: והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה ומן הטוב וכו' וכן הוא אומר כל חלב לה' וגו'.

ובכדי לפעול את ההוספה במעשה המצוות שיהיו "מעשים טובים", ישנו צורך בהקדמת התשובה, המבטאת את החידוש הכללי הנעשה עלידי עבודת היהודי למטה - שישוב וידבק אל הקב"ה (והרוח תשוב אל האלוקים), עד לדרגה שלמעלה מהמקום שממנו ירד (כנ"ל).

ועלידי הקדמת עבודת התשובה, המתחדשת עלידי עבודת האדם בכוח עצמו למטה, שעל-

18) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז.ד. וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב.

19) סוף הל' איסורי מזבח - לאחר שמבאר כן בנוגע לדיני קרבנות (שקאי על כללות עבודת האדם, כמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה', "מכם" דווקא), שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר מאותו המין כו'. וראה שם בריש הל' איסורי המזבח: מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין. וזהו ע"פ הציווי מלמעלה, ומ"ש בסוף ההלכות תלוי ברצונו של האדם (הרוצה לזכות עצמו כו').

בעקבות החסידות

הסופר המפורסם אליעזר שטיינמן עמד בקשר עם הרבי שהשתדל לקרבו לחיי תורה ומצוות. איש הקשר היה הרה"ח ר' חנוך שי' גליצנשטיין, בכ"ו שבט תשט"ז (אגרות קודש כרך יב עמ' שיג) מאשר הרבי את קבלת ספריו, וביניהם: 'כתבי רבי נחמן מברצלב'. הרבי מנצל את ההזדמנות וכותב לו על ההליכה בדרכי החסידות והשולחן-ערוך בחיי היומיום.

באגרות קודש כרך יט עמ' פא"פ נדפס מכתב ארוך של הרבי מיום ח' כסלו תש"כ, לאחד מחשובי ברסלב הרה"ג ר' יעקב העניך - שפנה בצעירותו לרבי בשתי שאלות מעניינות, עליהן השיב לו הרבי בהרחבה.

הרה"צ ר' צבי אריה רוזנפלד".

קשר מיוחד היה להם עם הרבי ובמיוחד לחסיד ר' צבי אריה רוזנפלד, מחשובי חסידי ברסלב [-] אודותו קראנו לעיל מ'מי מלך']. ר' צבי אריה היה מי שקירב מאות לדרכו של רבי נחמן מברסלב בארצות הברית, ועוד בימי 'מסך הברזל' חירף נפשו ופעל אינספור פעמים כדי להביא עוד ועוד יהודים לאומן, אל הציון הקדוש.

הרבי הפנה אותם אל הרב פינחס טייץ, שיוכל לעזור להם, ואיחל להם הצלחה במשימה. הרב טייץ ניצל הוראה נוספת שקיבל בהזדמנות מהרבי לבסס קשרים עם קרטל שהיה אז מועמד לנשיאות, ומסכת הקשרים שהופעלה הצילה את הציון' מחורבן. לאחר מקרה זה סיכם הרב טייץ: "ברבי מליובאוויטש אין לי השגה..."

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב'4 תשלומים) מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב'2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הזה - עליידי כך שיהודי מעורר בעצמו את עניין הגאולה, איך שנפדה לגמרי מכל העניינים שיכולים להפריע לעבודת ה', עד שבעולמו לא שייך לעשות דבר שאינו כפי רצון העליון, וכדלקמן.

ה. ויש לומר הביאור בזה:

ככדי שתהיה אפשרות לבחירה, נתן הקב"ה ליהודי שני דרכים - כפי שנאמר בתחילת פרשתנו: "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", וכפי שכתוב²¹ "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע גו' ובחרת בחיים".

אבל מובן, שמבלי הבט על כל העלויים שבעניין בחירה חופשית (שהכוח לזה נלקח מכוח הבחירה שאצל הקב"ה עצמו, שלמעלה מכל ציורים ונטיות כו') - מובן, שכיוון שבחירה קשורה עם שתי דרכים, ולכל דרך ישנו ציור מסויים (החיים והטוב, והציור של הדרך השנייה), הרי זה דרגה והשפעה שלמטה ממנו, מהקב"ה.

כיוון שהקב"ה, עצמותו ומהותו יתברך נעלה לגמרי מכל הגדרה של הבדלי דרכים; ויתירה מזו - הוא למעלה מכל גדרים ותוארים, כולל גדר ה"חיים" (שהוא תואר מסויים המתאר דבר שיש לו תכונה של חיות ואפשר להוסיף בחיות וכיוצא בזה), ולמעלה אפילו מגדר ה"בחירה" (המראה שהוא בוחר דבר שני שכביכול אינו הוא) - כי מצד עצמותו יתברך "אין עוד"²² לא קיימת מציאות אחרת (אפילו לא של "אין עוד") מלבדו²³, "עלאחתיה כמה וכמה לא מציאות של שני חיים", ועלאחתיה כמה וכמה לא מציאות של שני דרכים²⁴.

כפי שמוכן גם מהלשון "נתתי לפניך היום את החיים גו'": בשעה שאומרים שהקב"ה נותן משהו - מובן שהדבר שהוא נותן הרי הוא "למטה" ממנו (מהקב"ה) עצמו.

מזה מובן גם בנוגע ליהודי: היות שנשמתו של

יהודי היא "חלק אלוהה ממעל ממש"²⁵ (והעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו²⁶) - ישראל וקוב"ה כולא חד [למעלה מאלוהים אשר נתנה, כדלקמן] הרי מצד עצם הנשמה שלו, יהודי הנו למעלה מעניין הבחירה ושתי דרכים, ומצד התקשרות הנשמה עם הקב"ה אין מציאות אחרת ("אין עוד), ובמילא - אין בחירה, ואין אפשרות של רצון לעניין אחר חוץ מהקב"ה²⁷.

אין עוד מקום לעשיית חשבון בשכל (ידע) וכיוצא בזה איך להתנהג, אלא מתנהג כך מצד עצמו (כי אין אופן הנהגה אחרת), עד אשר - "מנפשיה כרע"²⁸ [=כורע מעצמו] בלי כל התבוננות, כיוון שכל מציאותו בטלה להקב"ה, כך שלא יכול להיות שרצונו והנהגתו יהיו לא כפי הרצון של עצמותו ומהותו [ובמכלל-שכן מטבע הבהמה להבדיל, שבהמה נורמלית אינה קופצת לאש²⁹]. ויש לומר שזהו על דרך הפתגם הידוע³⁰ "אני מתפלל לדעת זה התינוק", שדעתו נעשית כ"דעת זה התינוק", שיועד ומתפלל רק אל הקב"ה עצמו (אליו ולא למדותיו) בלי חשבונות.

1. עליפי זה מובנת ההוספה בעבודת חודש אלול (בתורה עבודה וגמילות חסדים ועבודת התשובה) הנרמזת ונפעלת עליידי עניין הגאולה:

העבודה של "תשובה ומעשים טובים" (תורה, עבודה וגמילות חסדים) מצד עצמה ניתנה לבחירת האדם, לבחור משתי דרכים "החיים והטוב" והדרך השנייה. שלזה נדרשת התבוננות והבנה בשתי הדרכים, ואחרי-כך - לבוא לידי מסקנה באיזה דרך יש ללכת. כלומר, למרות האפשרות של "ובחרת בחיים", בכל זאת הרי זה קשור עם מדריגה שבה יש נתינת מקום לדרך השנייה.

25 תניא רפ"ב.

26 כתר-שם טוב הוספות סקט"ז.

27 ראה סה"מ עת"ר עמ' קעו. ד"ה כבוד מלכותך תר"ס (עמ' טו"ט). וראה תורת שלום שם.

28 ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. תוד"ה עיון - שבת קי"ב.

29 עיון טור וסמ"ע חו"מ ר"ס רפג ושו"ע שם סו"ס תיח לגבי מזיק בהמה. וראה גם ב"ק נ"ד, לגבי בור. וראה אג"ח ח"א א' תד.

30 שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בסה"מ צ"ה צ"צ שורש מצוות התפילה פ"ח.

מחלון אחד ויוצא מן השני מבלי להיתקל בדבר...

"בכל דור ישנם תלמידי חכמים השולטים בחלקי התורה. אולם הרבי שליט"א הוא חד-בדרא השולט בכל חלקי התורה בנגלה כמו בפנימיות התורה. תופעה הקיימת רק בדור שהקדוש ברוך הוא מרחם ומזכה במיוחד את בני דורו לאישיות מופלאה שכזו!..."

סיסמה של תקווה

בה' אדר שני תשכ"ב (אגרות-קודש כרך כב עמ' קפ) כותב הרבי לעסקן משה מייזליש:

סיפרו לי גם-כן שבגוע מחצבתו ובהשקפתו שייך הוא לבראצלב והשקפת עולמו, ומזכיר אני את זה

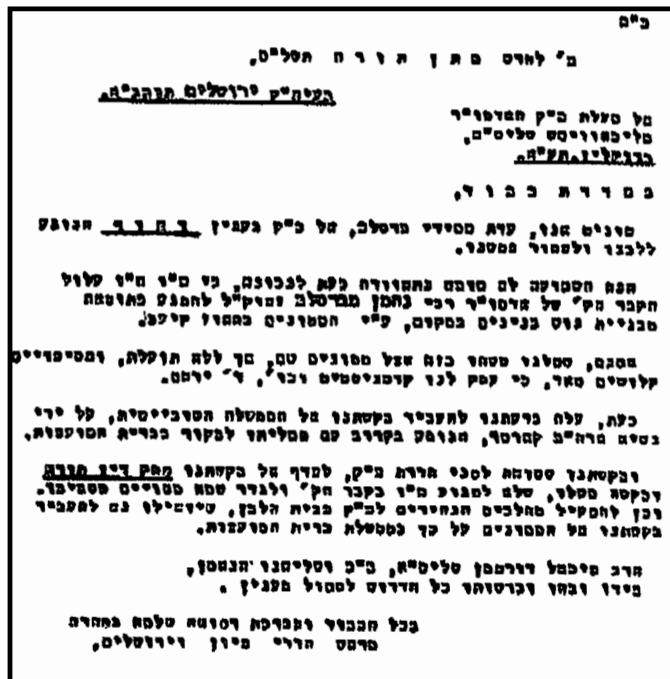
ביחוד כאן, כיון שאחד מהתירושים הרגילים להצדיק העדר פעולה הוא שאין תקווה להצלחה ומה יועיל, ואתם המעט מכל העמים וכו' וכו'. והרי זהו בניגוד גמור לסיסמא של בראצלב - "אל יאוש".

ובהמצאנו בחודש אדר הרי אס'תמצ' לומר גם בזה שייכות להנ"ל, שהרי כל ענין נס פורים הוא שבדרך הטבע לא היתה נראית כל אפשרות להצלה, והנס היה דוקא באופן ד'ונהפוך הוא, מן הקצה אל הקצה...

להצלת ה'ציון' באומן

פעם שאל אחד החסידים את הרבי בקשר לאחותו שנשארה זה שנים רבות - ברוסיה, ומה הן האפשרויות ליצור עמה קשר. הרבי יעץ לו שייעזר בחסידי ברסלב הנוסעים לאוקראינה להשתטח בציון באומן...

עוד על התייחסותו של הרבי ל'ציונו' של הרה"ק ר' נחמן מברסלב, קוראים אנו ב'יחידות'

מכתב "עדת חסידי ברסלב" אל הרבי בקשר להצלת ה'ציון' באומן

של ר' פיטר (פנחס) קלמס משנת תשל"ז ('עצת הרבי תנחני' עמ' 75). שם מספר הרבי על רב ניר-יורקי שביקש "לציין את מקום מנוחתו של רבי נחמן מברסלב" - ככלל טבע הרבי כלל ביחס לכך והדומה לזה "ככל שהדברים נעשים יותר בשקט, מוטב".

והנה סיפור משנת תשל"ט, כאשר היה הרבי מעורב בהצלת ה'ציון' של רבי נחמן. כתב-העת 'זמן' מחודש תשרי תשע"ד סקר את הפרשה בהרחבה (ומשם - צילום מכתב חסידי ברסלב לרבי המופיע כאן). להלן הדברים:

במוצאי חג השבועות תשל"ט, במהלך חלוקת 'כוס של ברכה' עברו שניים מחסידי ברסלב לפני הרבי. הם מסרו לידו מכתב, בו גוללו את כל הפרשה - סכנת חורבן הצפויה לציונו של רבי נחמן, ובסופו פונים הם לרבי בבקשת ברכתו ועצתו - מה עליהם לעשות.

בשולי המכתב חתמו: "יחיאל מיכל בן חנה פערל. נתן יעקב בן יענטא פריידל - חתן ידידכם

עמ' 299 ואילך), וכן תורף ההערה נדפסו מכבר בלקוטי שיחות (כרך ד' עמ' 1207 הערה 27):
הובא בליקוטי מוהר"ן סימן ק"ג. שוב מצאתי ענין זה בבניה לעתים דרוש סג. וכענין שמצינו בדוד (שמואל"ב יב,ז), "אתה האיש". – בדיבור המתחיל אני לדודי פ"ב (ספר המאמרים אידיש עמ' 76) נמצא פירוש הבעל שם טוב באופן אחר קצת. ואולי הם ב' פירושים שלו. ושבעים פנים לתורה.
יותר מפעם אחת, בהתוועדות ברבים, נשמע מפי קדשו של הרבי שמזכיר את הרה"ק ר' נחמן כך התבטא הרבי בשיחת שבת קודש פרשת נשא תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו כרך ב' עמ' 314).
מצינו בספר 'טור ברקת' לתלמיד הרבי חיים וויטאל ובספרים מרבי נחמן מברסלב שהם מבארים כמה פרטים בהלכות הקרבנות כפי שהם נוגעים בענין התפלה...

לימוד משותף

על קשרי ברסלב עם חב"ד, ידוע על כמה וכמה מנכבדי חסידי ברסלב שעמדו בקשר עם הרבי. בספר 'ימי מלך' כרך ב' (עמ' 629-628) מופיע המסופר להלן:
"אחד מגדולי חסידי ברסלב, הרב צבי אריה רוזנפלד ז"ל היה מן המקורבים מאד לרבי שליט"א.
"בהזדמנות מסויימת הציע לו הרבי ללמוד עמו תניא. במקביל הציע הוא לרבי שליט"א ללמוד ליקוטי מוהר"ן, ואכן במשך תקופה היו לומדים יחד כשהם מחלקים את הזמן, חלק ללימוד התניא וחלק ל'ליקוטי מוהר"ן'.
בנו – הרב ישראל אבא שי' – המספר על כך מוסיף: מסתבר שהרבי היה בקי ב'ליקוטי מוהר"ן' וגם אבי ז"ל שלט בתניא, היה זה לימוד שמימי ביותר. מעניין שהרבי ביקש מאבא שיבוא לעיתים תכופות יותר, דייק שהלימוד יהיה "מינימום שעתים – עד ארבע שעות – בחודש".
הר' ישראל אבא שי' זכה לבקר ב'יחידות' עם אביו בשנת תשכ"ג בערך, זמן קצר לפני הגיעו לעול המצוות. לקראת מאורע זה בחייו הכין לו אביו משא תורני ארוך שהחל בביור סוגיה תורנית בעניין עשה דוחה לא תעשה, ובהמשכו

היה מורכב מציטטות בספר התניא, לקוטי מוהר"ן ועוד שורה ארוכה של מקורות תורנים בנגלה ובפנימיות. משנכנסו לרבי נתקבלו בחמימות מיוחדת. הרבי פתח "אה ר' צבי אריה", וביקשו לשבת אך הוא סירב.
"מפני מה הבאת את בנך?" שאל הרבי, ור' צ.א. השיב: בעוד ימים אחדים הוא יהיה 'בר מצוה'.
"אם כן – אמר הרבי – אני מוכרח לשמוע את הדרשה".
ר' צ.א. ניסה להתחמק באומרו שחבל על זמנו של הרבי (מסתבר, שתמיד כאשר היו נפגשים היה הרבי מפציר בר' צ.א. שישמיע דברים וחיידושי תורה אך הוא היה מסרב). אולם הרבי המשיך להפציר, ור' צ.א. אמר לבנו: "נו אם הרבי מבקש – אמור את הדרשה". במשך כעשר דקות השמיע הנער חלק מן הדרשה שהיה בקי בה היטב. אחר כך השלים אביו את הדרשה בסגנון שהיה קצת 'מוזר' לנער: "הבאתי את הגמרא מעירובין נ"ד ע"א, ולכך סימוכין מנדה י"ג", גם הרבי השמיע דברים בסגנון שכזה:
"ומה תענה על דברי הגמרא בברכות... ועם מה שכתוב ב'לקוטי מוהר"ן' ר' צ.א. השיב לשאלה באזכור של שורת מקורות ומראי מקומות, והרבי היה מקשה ומתרץ בשפע של מקורות מנגלה ופוסקים, קבלה וחסידות.
לפתע אמר האבא "הילד ראה כבר מספיק", הוא הזכיר לפני הרבי את שמו ואת שם אמו. הרבי כתב בפתק את השמות, עיין בפתק ובירך את הנער. ציין משהו בפתקא ושוב החל לברך, כך עד שסיים (מאוחר יותר הסביר האב לבנו שכדי לתקן בשרש הנשמה מביטים הצדיקים בפתקא וכך מברכים הם את הטעון ברכה).
האב נשאר עוד לשוחח עם הרבי, בעת שהנער המתין בחוץ. אחר כך כשיצא אמר לו אביו:
"זה דבר ששנים לא ראית, ואינני יודע אם תזכה לכך עוד אי פעם".
ובדבריו על גדולתו של הרבי שליט"א התבטא:
"כשאני צריך לשוחח בלימוד עם הרבי שליט"א, דרושה לי הכנה נפשית גדולה, לא רק רוחנית כי אם גם גשמית. כאשר הרבי משוחח בלימוד הוא כמו טייס בנסיעה, לא בסתם מטוס אלא מטוס קרבי, ולא בסתם חלל אלא בין בתים צרים, נכנס

אמנם עליידי כך שמקשרים את העבודה עם עניין הגאולה – מגיעים לשלימות העבודה: שיהודי קשור עד כדי כך עם הקב"ה שהוא "אין עוד", שאין מקום לדרך שנייה (כפי שיהיה בשלימות הגילוי לעתיד לבוא), כך שאינו צריך אפילו לחשוב על זה – אלא "מנפשיה כרע";
ושלימות זו נמשכת גם בעבודה של תשובה ומעשים טובים.
ואף שדובר קודם (סעיף ג') שהשלימות היא דווקא כשישנה עבודה בכוח עצמו, ולכאורה

בעניין הגאולה (עצם ההתקשרות של ישראל עם הקב"ה) אין כל עבודה (כיוון שבזה אין לאדם בחירה), ובמילא גם לא שכר – אבל האמת היא הפוכה:
העבודה האמיתית בכוח עצמו היא דווקא בעבודתו של יהודי מצד עצם הנשמה (בלי בחירה) – כי לגבי עבודתו ובחרת בחיים, הרי ניתנו לו שתי דרכים, וגם הציווי ונתינת כוח שיהיה ובחרת בחיים; מה שאין כן העבודה שמצד עצם הנפש (באופן כזה שאצלו לא שייך רצון אחר חוץ מרצון ה') באה דווקא עליידי עבודה בכוח עצמו, כי אין זה עניין שנתנו לו מלמעלה כביכול – בהיותו למעלה מגדר נתינה (כנ"ל); לזה מגיע הוא עליידי עבודתו בכוח עצמו, בהיותו בגוף בעולם הזה הגשמי, עם ההעלמות וההסתרים על נשמתו ועל אלוקות, ועם זאת עושה כל מה ששייך לעבודתו³¹, בתורה עבודה וגמילות חסדים, עד גם – עבודת התשובה (לשוב לשורשו) – שעליידי

31) ראה ד"ה תקעו תרס", שהנשמות מושרשות בבחי' עצמות אוא"ס כו' ומשם נמשך הכוח לחדש דבר כו' בעניין הביורורים כו'. אבל גם חידוש זה נעשה דווקא ע"י העבודה של הנשמה למטה בכוח עצמה – כמבואר במקומות שבהערה 33.

כל זה מתגלה³² כיצד ישראל וקוב"ה כולא חד³³, שלמעלה מכל גדר נתינה ובחירה.

ז. עלייפי זה מובן גם לאידך גיסא: אף שישנה העבודה בעניין הגאולה, ישנו צורך גם בעבודה הקשורה בארבעת הראשי תיבות הראשונים של אלול (תורה, עבודה וגמילות חסדים ועבודת התשובה) – כי:

בכדי להגיע לעבודה של ישראל וקוב"ה כולא חד (שבה אין אפשרות לדרך אחרת) – צריך

עליידי שמקשרים את העבודה עם עניין הגאולה, מגיעים לשלימות העבודה, שיהודי קשור עם הקב"ה באופן של "אין עוד", שאין מקום לדרך שנייה

הדבר לבוא עליידי ירידת הנשמה למטה דווקא, ועבודתו של היהודי בשלושת העמודים שעליהם העולם עומד, ועבודת התשובה שמתחדשת על ידי ירידת הנשמה למטה.
שכן על ידם נפעלת העלייה בנשמה עד ל"האלוקים אשר נתנה", ולמעלה יותר מ"נתנה" (כנ"ל סעיף ב') – ישראל וקוב"ה כולא חד, שלמעלה מגדר נתינה (אלוקים אשר נתנה), על דרך המדובר לעיל שעצם הנשמה היא למעלה מ"נתתי לפניך אל החיים גו".

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ט; התוועדות תשמ"ט, כרך ז, עמ' 198-203 – תרגום מאידיש)

32) ע"ד המבואר בלקו"ת שה"ש (כד, סע"א ואילך) בעניין הג' בחינות שבאתעדל"ע, שאתעדל"ע הג' (שנמשכת בדרך מתנה) "אינו שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה התחתונים", וע"ד קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים (ראה זח"ג צ.ב).

33) ראה ליקו"ש ח"ב עמ' 75 ואילך, וד"ה אשה כי תזריע תשכ"ה. ושם. שמצד ד"ישראל וקוב"ה כולא חד" גם המשכת בחי' הג' שבאתעדל"ע היא ע"י עבודה. וראה גם לקו"ש ח"ד פ' תבוא.

ביכולתו להביא הגאולה תיכף ומיד!

תוספת כוח ועידוד בכללות עבודת היהודי

ההמעשה הוא העיקר – היינו, שבעמדנו בשבת מברכים חודש אלול, שאז נמשכת ברכה והמשכה בנוגע לכל ענייני חודש אלול – הרי זה הזמן המתאים להחליט להוסיף בכל ענייני העבודה המרומזים בראשי תיבות ד"אלול", היינו, כללות העבודה דג' הקווין דתורה, עבודה וגמילות־חסדים, ביחד עם הקדמת עבודת התשובה.

ונוסף לזה – גם עניין הגאולה, היינו, שכבר בהתחלת העבודה מודיעים ליהודי שתכלית העבודה היא – הגאולה, שעלידי זה נפעל תוספת כוח ועידוד בכללות עבודתו, בידעו שביכולתו להביא את הגאולה תיכף ומיד – "היום אם בקולו תשמעו", הן הגאולה הפרטית שלו, והן הגאולה הכללית דכל בני־ישראל.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ב.
התוועדות תשמ"ב, כרך ז, עמ' 2055 – בלתי מוגה)

"לפתע תופסים שנמצאים בבית־המקדש עם משיח־צדקנו"...

כאשר יהודי מתנהג באופן שמרחם על הזולת כו', שזוהי כללות עבודת הצדקה וגמילות־חסדים, "טוב לבריות" – אזי נמשך כללות עניין הרחמים מלמעלה כו', וכתוצאה מזה – כללות עניין הגאולה של כלל ישראל.

וכשם שנתנינת הצדקה צריכה להיות "מיד", כפסק־דין השולחן־ערוך דלעיל, מובן, שכן הוא גם בנוגע לעניין הגאולה (שזוהי הצדקה שנותן הקב"ה) – היינו, שישנו פסק־דין בתורה שהקב"ה אינו יכול לדחות את הגאולה אפילו לרגע אחד בלבד, אלא עליו להביא את הגאולה "מיד", ובלשון חז"ל בנוגע ליציאת מצרים: "לא עיכבן המקום אפילו כהרף עין", שזהו שיעור זמן פחות מ"רגע כמימרא!" וכן הוא בנוגע לגאולה העתידה – עליה נאמר, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". וכפסק־דין הרמב"ם: "מיד הן נגאלין".

וכמדובר כמה פעמים אודות המבואר בכמה מקומות – בראשונים ובאחרונים וכו' – שמשח־צדקנו יכול לבוא בעצם יום השבת!...

ומכיוון שמדובר אודות הגאולה האמיתית והשלימה – מובן, שאין זה באופן שביום השבת נמצאים ב"ברוקלין", ולאחרי צאת השבת עולים על "אווירון", ונוסעים כמה וכמה שעות עד שמגיעים לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הבית ולבית־המקדש – שהרי אין זה אמיתית ושלימות עניין "מיד", כי אם שבשעתא חדא ורגעא חדא "כאפט מען זיך" [=תופסים לפתע] שנמצאים בירושלים עיר הקודש, בהר הבית ובבית־המקדש השלישי, ביחד עם משיח צדקנו.

(משיחת שבת־קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג, כרך ז, עמוד 1936)

כסיסמת ברסלב – "אל ייאוש"

**על ביקורי גומלין של רבינו הזקן ורבי נחמן מברסלב • אזכורים וציונים
בשיחות הרבי לספרי רבי נחמן • על בקשת חסידי ברסלב לבוא
לעזרתם בהצלת ציונו של רבי נחמן, והצעת הרבי שהביאה לסיום
הפרשה • וגם – על לימודו המשותף של הרבי עם אחד מגדולי חסידי
ברסלב ב'תניא' וב'ליקוטי מוהר"ן', והבקיאות שהוכיח בספריו**

מקור לתורת הבעש"ט

בשנת תקנ"ט ערך הרה"ק ר' נחמן מברסלב (ר"ח ניסן תקל"ב – י"ח תשרי תקע"א) ביקור אצל רבינו הזקן בליאזנא, ובשנת תק"ע ערך רבינו הזקן ביקור אצל ר' נחמן בברסלב. כבוד גדול כיבדו זה לזה וכן נשאו־ונתנו בדברי תורה וחסידות, ולימים אף השתדכו צאצאיהם זה בזה. על ביקורים אלו והשפעתם ראה בספר 'מסע ברדיטשוב' מאת הרב ר' יהושע שי' מונדשיין (כפר חב"ד תש"ע) – עמ' 20-24.

בספריית 'אגודת חסידי חב"ד – אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש' מצויים לפחות עשרים ואחת מהדורות של הספר 'לקוטי מוהר"ן', החל ממהדורת אוסטרחה תקס"ח ועד מהדורת נ.י. תשמ"א (עם שפת הנחל). כמו כן לפחות תשע מהדורות של 'קצור לקוטי מוהר"ן', וכן מהדורות שונות של 'לקוטי תפלות' (תרע"ח ווארשא). גם בשיחותיו הק' של הרבי מצינו שמצטט את תורת הבעל־שם־טוב שהובאה ב'לקוטי מוהר"ן'. דוגמה אחת היא שיחה מוגהת כדלהלן, שנדפסה בלקוטי שיחות כרך וא' (עמ' 283 ואילך), שהינה

תמצית מתוך התוועדות יו"ד שבט תש"כ. וכך נאמר שם:

כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את ההתוועדות בביאור פרשת היום, בהקדמת תורת הבעל־שם־טוב נשמתו־עדן אשר על פיה יש לפרש לשון המשנה 'דע לפני מי אתה עומד ליתן דין וחשבון'. דלכאורה אינו מובן, שהרי בתחילה הוא החשבון ואחר־כך הדין, ומתאים להחשבון יוצא הפסק דין, ומהו דין וחשבון? – אלא שאין נפרעין מן האדם מלמעלה כי אם לדעתו, אלא אם כן הוא עצמו פסק העונש המגיע על העבירה שעבר. אלא שהוא שלא מדעתו, כי שואלים אותו על אדם אחר שעבר כיוצא בו אותו עבירה, וכאשר הוא "דן" את פלוני לפי חומרת החטא, אזי עושים עמו אותו "חשבון" אשר "דן" קודם על חברו... במדה טובה על אחת כמה וכמה".

ל"תורת הבעל־שם־טוב" מציין הרבי בהערה 1: על המשנה (אבות פרק ג' משנה טז) ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו. והוא על דרך המסופר בשמואל ב, יב (הובא בלקוטי מוהר"ן סימן קיג). שוב מצאתי ענין זה ב'בינה לעתים' דרוש סג. השיחה עצמה (ראה גם תורת מנחם כרך ז'ך